

◆ Dr. Mehmet Güneş

Bizim Türkülerimiz

Efendi Barutçu ve Ali Akbaş Ağabeylerime

Gökyüzünü çadır, güneşi tuğ yapan bir ecdat... Orta Asya bozkırlarından Anadolu yaylasına ezgiler taşıyan kopuz... Yıllar yılı gönül sazımızın tellerinde gezinen mızrap; dile gelip anlatsın bizi... Anlatsın, Altay Dağları'nın derin vadilerinden seslenip; nazlı Tuna'nın suladığı topraklarda yankılanan türkülerimiz... Çin Seddi'nden Viyana kapılarına, Moskova steplerinden Yemen'e kadar hükümfermâ olan gönül coğrafyamızın dört bir yerinden, binlerce yıllık tarihimizin derinliklerinden çağlayan türkülerimiz... Eşsiz zenginliklere dil-beste olan; kültürümüze renk, duygularımıza âhenk veren türkülerimiz...

Türkülerimiz; mâzîden hâle, hâlden istikbâle uzanan kültür köprüsünü; bir dut dalından, bağlamanın telinden, mızrabın elinden ve dizelerin dilinden oluşan dört temel direk üzerine kurmuştur. Hâl böyle olunca tevârüs edilmiş bir asâletin bütün letâfetini en yalın hâliyle, ama en güzel bir biçimde anlatan; zamanın sînesinde demlenirken târifsiz güzelliklerin yansıdığı bir muammanın sırrıyla hemhâl olmuş ve her yanımızı esrarlı bir şafak ışığıyla saran gönül dünyamızın sönmeyen yıldızları hâline gelmiştir türkülerimiz.

Türk Milleti'nin; duygularındaki enginliği, iç âlemindeki zenginliği ve dünyaya bakışındaki güzelliği, en mükemmel bir biçimde türkülerimiz terennüm ederken, ruh dünyamızın şifrelerini de ortaya koyar. Türkülerimizin bir başka özelliği ise; şâir bir milletin kendi yüreğine doğru yürümesiyle işittiği âşına seslerden ve sevdâ gergefinde doyumsuz bir aşkla dokuduğu ışıklı nağmelerden oluşan bir şehriyin olmasıdır.

Türkülerimiz, sözlerindeki zarâfet, makamındaki güzellik, yorumdaki mârifet ve icrâ edilişindeki ihtişam sebebiyle dinleyenleri kendisine hayran bırakır. Bahar mevsimlerindeki hudâyî nâbit mîsâli açan kır çiçeklerine benzeyen türkülerimiz, kültür dünyamızın en güzel güllerinin derildiği müstesnâ bir gülşendir.

İçimizi yakan türkülerimiz başımızda boz du-manlar tütürür. Teselli verirken bile elemin bir başka burcunda gönlümüzü mesken tutturur. Aşkın hudut tanımayan coşkusu, ahde vefânın ne demek olduğunu ve insanoglunun gem vurulamayan duygularını ancak türkülerimiz anlatabilir. Bir sanat şâhikası olan türkülerimiz; kültürümüzün turkuaz renklerini yansıttığı ve insanımızın her hâlini terennüm ettiği için binlerce yıldan beri dilden dile dolaşır, nesilden ne-

sile ulaşır. Türkülerimizin zamana bu denli mukâvemet göstermesi; duygu penceresinden ömür rüyâsını seyreden bir hayat destânı olmasındandır.

Türkülerimiz, karanlığı titreten bir şafaktır kimi zaman... Kimi zaman da gecelerin ağaran saçlarına, yakılıp seher vakti yapılan duâlar gibi içimizi titretir. Bu sebeple olsa gerek, güneşin yedi renginin üstüne sayısız duygu tayfları düşüren türkülerimiz; kirpiklerimizi ıslatırken, göz bebeklerimizden parıldayan bir ışık şûlesi yansıtır âsûmâna...

En çorak gönülleri yeşerten bir ışık seli... “Anamızın ağzımızdaki ak sütü” olan güzelim Türkçemizin doyumsuz dizeleri... Ve dilimizde rengârenk açan çiçeklerdir türkülerimiz... Ruh kökümüz, kültür mayamız; “Gök kubbede bir hoş sadâ” olan mahyalarımız... Adımız, andımız, maksadımız, maksûdumuz, ağız tadımız ve bizi, “Biz” yapan gönül sesimiz; türkülerimiz... Gözlerinde hünkâr tuğrasına özlemin gülümsediği, bakışlarına Evlâd-ı Fâtihan hüznünün çöktüğü, kalbini; “Ülkü denen nazlı gelinin” yaktığı, “gönülleri birleşen, uzaklarda dertleşen” insanımızın yürek yangını, türkülerimiz...

Gurbet ve hasretin iç içe girdiği, sevinç ve coşkunun el ele verdiği, hüsrânın hüzzama, tarihin destana dönüştüğü ezgiler... Gidip de dönmeyenlerin, gelip de görmeyenlerin, gözü yaşlı anaların, garip kalan sılaların anlatıldığı dizeler... Yârinden, yârânından ayrılanların, “Öz yurdunda garip” kalanların, “Vatan-da gurbet”i yaşayanların, bahtının rüzgârında savrulanların, Yunus gibi aşk özünde Hakk'ı bulanların, îmanın, inancın, sevincin, kıvancın, fitratın, tabiatın, kısacası hayatın aynasıdır türkülerimiz.

Desen desen, nakış nakış, ilmik ilmik bir Türkmen kilimi gibi zamanın gergefinde dokunan ve millî kültürümüze tuğrasını vuran dizeler... Bâzen hikmetli bir dörtlük, bâzen hazin hazin söylenen bir ağıt, bâzen bir cenk havası, bâzen bir koçaklama, bâzen de içli bir gurbet türküsü olan ezgiler... Bir Azerbaycan mahnısı, bir Kırım kaytarması, bir Kerkük hoyratı, bir Rumeli havası, bir Yozgat Sürmelisi, bir Kırşehir bozlağı, bir Urfa gazeli, bir Antep güzellemesi, bir Erzurum tatyânı, bir Harput gazeli, bir Maraş uzun havası, bir Diyarbakır ağıdı, bir Trakya karşılaması, bir Karadeniz yayla havası, bir Ege zeybeği türkülerimiz.

Bâzen fazilet erbâbının muhabbetinden feyz alan bir nasihat olur... Bâzen “Yemen Türküsü” gibi bizi yakıp kül eder... Yaralı gönlümüzü şeydâ bülbül, sînemizi şerha şerha yol eder bizim türkülerimiz.

Gazâ meydanlarından inşâ ettiğimiz medeniyete; hükümân olduğumuz denizlerden serhat boylarına kadar, kitâbesi okunmayı bekleyen bir tarihin içinden türkülerimiz yankılanırdı... “Nal seslerinin kısarak sesine” karıştığı o muhteşem mâzimizde; gülbank çekilip kös vurulurken, mehterânın Tekbîr aldığı duyulurdu. “Kur’ân’da zafer vâdediyor Hazreti Yezdan” sedâlarıyla yer gök inlerdi. Fethi Mübîn aşkına, “Bir gün gemiler dağlara tırmandı denizden...” Ve bir çağ kapanırken, yeni bir çağa kavuşan insanlık, insanlığı öğrendi bizden...

Zaman geçti, güneş kemâle erdi, zevâl devri başladı. Estergon Türküsü dilden dile dolaşırken “gönümüzü sinsi bir firak kemirdi.” “Yine şahlanıyordu kolbaşının kıratı”, lâkin Kırım’da güneş batıyordu; mahzun ve bizden habersiz... “Koca Çınar” tarih olurken, gün batımından “Çanakkale içinde vurdular beni” diye bir türkü yayıldı. Yıllar yılı Çanakkale’de, Sarıkamış’ta, Kafkaslarda, Kütü’l-Amâre’de, Galiçya’da, Trablusgarp’ta, Mısır’da, Balkanlarda, Yemende, Kıbrıs’ta her zaman vurulan biz; koltuğa kurulan hep başkaları oldu, ne yazık ki...

Ve şimdi “Çankaya yokuşunda” söylediğimiz marşı terennüm ederken “Çırpınırdı Karadeniz” dizelerinde aşka gelir türkülerimiz. Mukaddes sancakların altında boy verip destanlaşanların, “Can özünden besmeleyi çekerek”, “Mekke’nin tevhit nûrunda yıkananların”, Malazgirt’den Dumlupınar’a; “Ya Allah!.. Bismillah!.. Allâhü Ekber!..” nidâlarıyla yol bulanların, “Tunada abdest alıp, Çin Seddi’nde namaz kılmayı” düşleyen ozanların dilindeki kutsal mefkûrelerdir türkülerimiz.

“Âsûmânın fânusuna” sığmayan türkülerimiz bir ışık şülesidir ki, gönülden gönüle yayılır sessizce... Zaman ve mekân ötesine taşınır bir muammânın sırrı içinde... Sılanın hasreti, gurbetin derdi bir başka duygusallıkta dile geldiği türkülerimiz...

İçimizde yaşanan gurbeti, gurbetin hasret tüten acısını, gariplik duygusu veren yalnızlığını, sıladan gelen yâr kokulu, memleket kokulu esintilerini tâ yüregimizin başında duyduğumuz türkülerimiz. Zâten gurbet; atayurdumuz Uluğ Türkistan’dan ayrılırken dūçar olduğumuz ve yıllar yılı dindiremediğimiz bir sızıdır, yüregimizde... Bu sebepten olsa gerek bir başka dokunur sılayı yâd eden, gurbeti anlatan türkülerimiz Anadolu’dak ıstırâbı, gurbeti, sılayı ifâde eden; boğazımıza düğümlenen memleket hasretininin uzun havalarda yoğunlaştığı ve gönül yangınlarımızdaki kar beyaz sevdâların “üç harf, beş nokta” diye târif edildiği “aşk”ı anlatan türkülerimiz...

Aşk; bir fâniye fedâ edilemeyecek kadar değerli bir duygu olduğu için, “aşk-ı mecâzî”, “Aşk-ı Hakîkî”ye yol bulduğu zaman ebedileşir. Türkülerimizde, İlâhî

aşka giden yolun beşerî sevginin tekâmülüyle meydana geldiği, bu olgunluğu veren dergâhların rahlesinde insanımızın “Hüsn-ü Aşk”ı bulduğu ve “Yeşil köşkün lambası”nın İlâhî aşkla yanmaya karar kıldığı anlatılır anlatılmasına, ama bizler; ya çok geç anlarız, ya da ‘bize ayrılan vakti’ gaflet içinde zamanı katlederek geçirir ve göçüp gideriz hayata geliş gayemizin ne olduğunu bile anlamadan veyâ anlayamadan...

Gönül kumaşı ipekten olan insanımızın duygu gergefindeki bir sevgi demetidir türkülerimiz... Varlığın sebebi sevgidir, “Vâreden”e sevgiyle ulaşılır ve sevgilerin en yücesi olan Muhabbetullah’ı bulunur türkülerimizde... Kâh Yesevî “Hikmet”i, kâh Yunus “İlâhî”si türkülerimiz...

Bizim türkülerimiz; nûrânî sözlerden örülmüş bir taç olup, onulmaz gönül yaralarına şifâ dağıtan bir ilaçtır. Tefekkür çiçeklerinin açtığı hazinelere tevârüs eden türkülerimiz; hâtırâlarımızın beşiği, irfânımızın ışığı, annelerimizin ninnisi, ninelerimizin ilâhîsidir... Hakk’a sevdalıların “Gül” kokan “Nefes”i ve Kevser Irmağı’nın kalbimizde çağlayan sesidir türkülerimiz...

Hülâsa, türkülerimiz; hayatın her kesitinden, tarihimizden, coğrafyamızdan, inancımızdan, ruh kökümüzden, değer yargılarımızdan, hayatı kavrayış biçimimizden, töremizden, gelenek ve göreneklerimizden, folklorumuzdan, yaşantımızın her safhasından ve ömrümüzün her mevsiminden izler renkler taşıyan mükemmel âbidelerdir. Türkülerimiz, modern çağın metalik gürültülerinden meydana gelen; yılan tabiatlı, timsah ruhlu, kaktüs görünümlü pozitivist dünyadan yükselen bir ses kirliliği olmadığı gibi; aklı putlaştıran, aşkı öldüren duygu fakiri bir nota karmaşası da değildir aslâ.

Hâsılı türkülerimiz; sazın söze, sözün saza Türkçe düşünüp, Türkçe söylediği muazzam kitâbelerdir. Bizim Türkülerimiz; al yeşil desen ve motifleriyle, bize has ifâde ve dizeleriyle, bizi anlatan muhtevâ ve müktesebâtıyla, gönül burçlarımızda dalgalanan “ses ve söz bayrağımız”ın en güzel, en nâdide, en anlamlı ve en hikmetli gönül oyalarıdır. Bütün bu ifâdelerin hatm-i kelâmı; türkümüz, Türk’ümüzdür... Tesadüf değildir âşıkların dilinden; “Türk’üz türkü çağırırız.” sadâlarının yıllar yılı hiç düşmediği. Bu yüzdendir ki gönül sazımızın tellerinden dile dökülüp dökülen zamanın sinesinde demlenen ve hazin bir hicranla Türk’ü söyleyen/söyleten her melâl kalbimize dokunan hüznümüzdür, ülkümüzdür ve dünyaya ebedî hükmümüzdür türkümüz...

Selâm olsun hâlimize ve hüznümüze âşina olan nesillere; melâlimizi ve merâmımızı anlayanlara; ülkümüzü, hükmümüzü, türkümüzü hakkıyla bilenlere ve “akleden kalp”le idrâk edenlere...

